

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Se vidare om
Radiohjälpen
på sid 3 där
Bo Martinsson
informerar och
på sid 12 vidare
om vad som
kommer att
hända i samband
med startskottet
den 15 februari.

Pg Bg **STÖD
RADIOHJÄLPEN
90 1950-6 (15 feb-31 mars)**

LÅT HJÄRTAT SLÅ
för Sveriges **500 000**
hjärt- kärl- och lungsjuka

Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka

Osunliga handikapp

IBM i Sverige

Det var 1928 som IBM började arbeta i Sverige.

Nu har vi vuxit till ett företag med 3500 anställda.

År 1976 betalade vi över 150 miljoner kronor i bolagskatt. Av den vinst som blir kvar efter skatt återinvesterar vi varje år bortåt hälften i Sverige. Vi har nu de största investeringarna i landet av alla utlandsägda företag.

Att IBM tillhandahåller datorer och databehandling vet numera de flesta. Många känner oss också som leverantörer av kontorsmaskiner. Men ganska få vet att vi hör till Sveriges ledande exportföretag.

Sedan 1931 har vi tillverkat inom landet. Vår fabrik i Järfälla gör radskrivare och terminaler för export till bortåt 100 länder.

Vårt laboratorium på Lidingö utvecklar datorutrust-

ning och program. Tjänsterna exporteras världen över.

År 1976 exporterade IBM för 450 miljoner kronor från Sverige.

Men det är inte bara sysselsättning, skatteinkomster och export som vår verksamhet tillför landet. Vi bidrar också till flödet av teknologi över gränserna – och till ökad produktivitet i det svenska näringslivet genom användning av datorer.

IBM Svenska AB, Box 23006,
10435 Stockholm

The IBM logo, consisting of the letters 'IBM' in a bold, sans-serif font, with horizontal lines through the letters.

Status

Organ för Riksförbundet
för hjärt- och lungsjuka

nr 2 1978 årgång 40

Ansvarig utgivare: Tord Axelsson

Redaktör: Lars-Erik Hult

Förbundskansli:

David Bagares Gata 3, 1 tr, Sthlm

Postadress: Box 3196,

103 63 Stockholm

Telefon: 08/23 15 30

Postgiro: 90 00 11 - 8

Tryckeri:

Axlings Tryckeri AB,

Södertälje

Prenumerationspris:

Helår 35:—, medlemspren. 15:—

UR INNEHÅLLET:

Teknikens välsignelse
— verklighet och tankar
Sid. 4

Det verkliga äventyret
Sid. 8

Radiohjälpskampanj för
500.000 hjärt-, kärl- och
lungsjuka
Sid. 12

Arbete åt handikappade
Sid. 14

Omslagsbild: Den affisch som kommer att spridas över hela landet under RHLs Radiohjälpskampanj 15 februari—31 mars.

Radiohjälpsinsamlingen

Den 15 februari startar Radiohjälpskampanjen till förmån för de 500 000 hjärt-, kärl- och lungsjuka i vårt land. Den kommer sedan att löpa fram till den 31 mars, alltså drygt sex veckor. Sex viktiga veckor!

Radiohjälpen inom Sveriges Radio har nu under många år bedrivit en framgångsrik och välsignelsebringande upplysnings- och insamlingsverksamhet, som bland annat varit till stor nytta och glädje för olika handikappgrupper. Vi hälsar därför med stor tillfredsställelse, att de sjukdomsgrupper som vårt förbund företräder erhållit förmånen att bli föremål för en radiohjälpsperiod.

Som vi alla väl känner till har vi under gångna år haft vissa svårigheter att profilera oss i det svenska samhället. "Osynligt handikapp" har inte kunnat dra uppmärksamheten till sig på samma sätt som de synskadades eller de rörelsehindrades mera påtagliga och dramatiska situation. Nu kommer under några veckor ett av våra mest betydelsefulla massmedia att rikta sina strålkastare på den problematik som är våra sjukdomsgruppers. De medel som insamlas kan sedan disponeras för information om sjukdomarna, vilka problem de skapar för de berörda och om vårt förbunds arbete. Den socialmedicinska forskning, som vi redan nu understöder, kommer också att få del av insamlingens ekonomiska resultat.

Det är naturligtvis viktigt, att vi får större ekonomiska resurser för tunga delar av vårt arbete men kanske ännu viktigare är att vi under några veckor får tillfälle att intensivt informera den svenska allmänheten. Radiofolkets professionella kunskaper och erfarenheter kommer att garantera att radions och även i viss mån televisionens möjligheter kommer att utnyttjas på ett effektivt sätt. Vår mening är ändå att det inte är tillräckligt för att få ut budskapet till tillräckligt många människor. Det är nödvändigt att vi försöker rida på den våg av intresse, medkänsla och sympati, som säkerligen kommer att skapas av kampanjen.

Från förbundskansliet går vi därför ut med en speciell kampanj till dagspress, facklig press och veckopress med flera publikationer för att få dem att delta i kampanjen. Det går så till att vi erbjuder ett unikt populärvetenskapligt material i text och bilder rörande sjukdomarna och de sjukas problem. Arbetet inriktas med särskild tyngdpunkt lagd på landsortspressen. För att inte materialet skall bli liggande på olika tidningsredaktioner, som ofta sker med utsänt material, följes arbetet upp med personliga besök, överenskommelser om ensamrätt o. d. Vi vill vara säkra på att införandet sker och att det sker på tider som är lämpliga för radiokampanjen.

Allt detta är dock inte tillräckligt för att det goda resultatet skall vara givet. Vi behöver allt stöd av våra medlemmar ute i de lokala föreningarna. Från förbundsexpeditionen har utsänts information om tänkbara aktiviteter och tillgängligt material. Det finns säkert en uppgift för varje medlem i det arbete, som planerats ute på fältet. Det viktigaste är kanske ändå den spontana informationen från medmänniska till medmänniska. Det är inte säkert, att alla på arbetsplatsen, alla i umgängeskretsen eller ens alla i familjekretsen nåts av budskapet att vårt RHL under några vinterveckor står i brännpunkten för allmänhetens intresse. Det kan dröja mycket lång tid innan vi får ett liknande tillfälle att gå ut till folket och tala om vilkav i är och vilket vårt mål är i samhället liksom också att förstärka våra ekonomiska möjligheter att göra betydelsefulla insatser.

Bo Martinsson
förbundsordförande

Teknikens välsignelse — verklighet och tankar

För knappt tjugo år sedan kände vi entusiasm över framstegen, både de som gjorts och de som skulle komma. Tekniken och industrin hade lösgjort krafter, som kunde ge oss möjligheter att slippa årtusendens slit, umbäranden och försakelser. Vi skulle få en standardhöjning: bättre arbetsförhållanden, bättre fördelning av jordens resurser. Genom att utvinna mer ur jorden, ökad industrialisering, ökat bruk av industriprodukter för vår komfort och bättre skördar skulle människorna kunna göra sig fria från de villkor en hård och fordrande värld ställt på dem. Men blev det så? Leif Hällström ger svaret i sin både intressanta och skrämmande artikel om världens affärer.

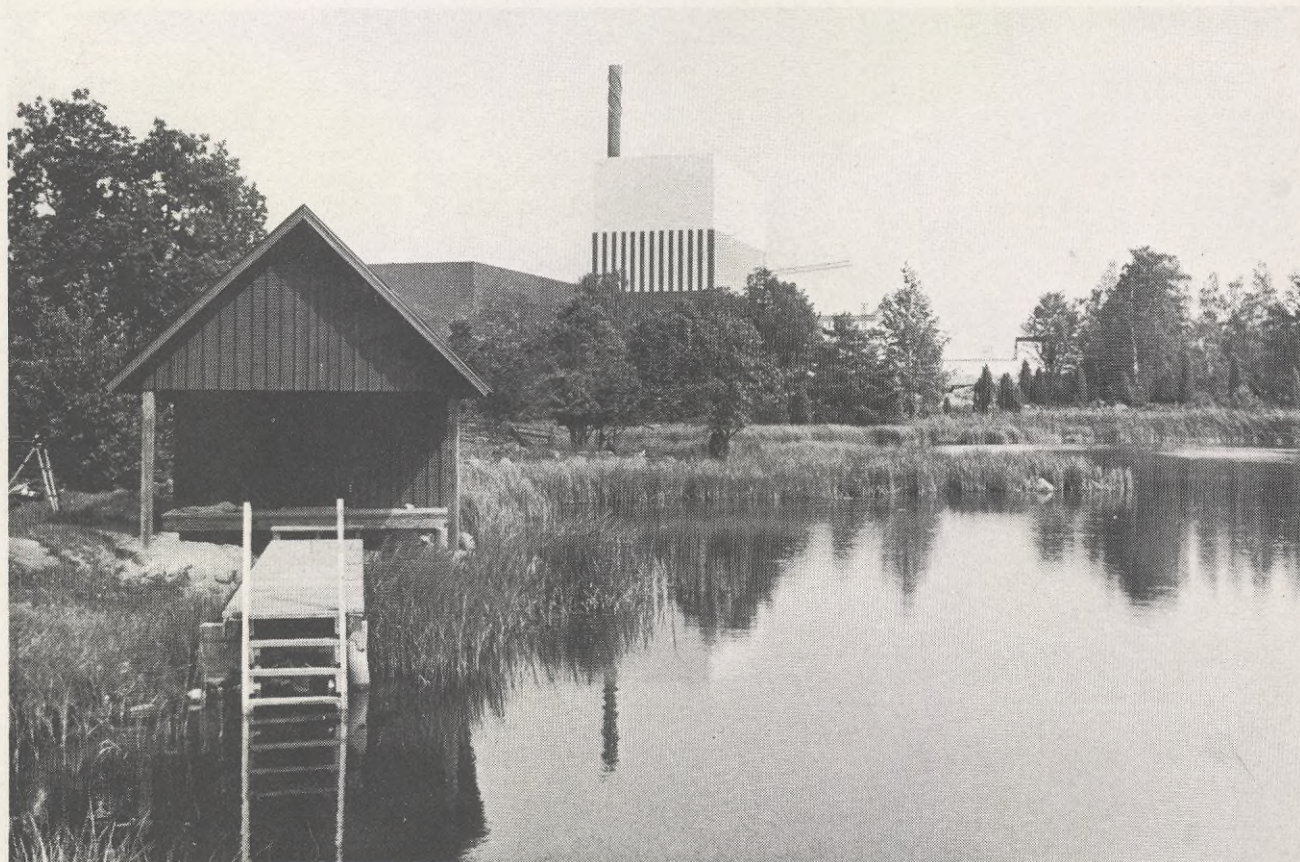
Denna framstegstro innebar förväntningar, som tycktes utplåna de begränsningar som tidigare rått. Framtidsdrömmarna drev oss för en kort period till en hybris, där slit-och-släng-mentaliteten utgjorde kulmen.

I hyllningskören till Framtiden fanns emellertid stillsamma och monotona röster som varnade för riskerna med en otyglad aptit på jordens gröna äng-

ar och rofferiet i jordens skafferier av olja, metaller och annat liksom i haven av matnyttig fisk, valar och annat. En ökande nedsmutsning av naturen till följd av industrialismen innebar faror för framtidens miljö. Resurserna kunde inte vara beständigt; det var inte bara att ösa ur källorna. Dessa röster ansågs obekväma för dem som planerade inom samhäl-

let och den privata företagsamheten. Möjligheterna till ett bättre samhälle fanns och fick inte missas; genom dem kunde vi vinna så mycket som var riktigt och önskvärt.

Tankarna hos några vetenskapare slog dock rot här och var. Ungdomen, bättre utbildad, mer medveten än föregående generation och uppväxt i ett annat samhälle än denna, intresserade

Den ökande nedsmutsningen av naturen till följd av industrialismen — och därefter inte minst kärnkraftverken — innebär faror för den framtida miljön. På 1960-talet var tiden mogen för en internationell opinion. På bilden kärnkraftverket i Simpevarp utanför Oskarshamn.

sig naturligt nog för de nya signalerna och synpunkterna. När därför Rachel Garson på 1960-talet gav ut "Den Tysta Våren" var tiden mogen för en internationell opinion i dessa frågor, en opinion som snart växte till en internationell folkrörelse. (Folkstormarna kring Vietnam verkade förmodligen som en extra katalysator.) Det är ju — som Ernst Wigforss skrev — människan givet att kunna både handla och tänka över sitt handlande, att agera på scenen och samtidigt vara åskådare.

Inkörsporten för många till den nya folkrörelsen var upptäckten att vår natur och miljö snabbt höll på att förstöras av avfall och utlopp från mänsklig aktivitet, att plast och plåt och engångsglas skräpade ned den. Fiskdöd i sjöarna genom försurning var ett annat inslag. På så sätt knöts kontakten mellan idéerna och verkligheten. Miljödebatten fick stoff och kunde utvecklas och fördjupas. Man började ifrågasätta om de ekonomiska framstegen alltid enbart är positiva, när man såg vådorna av den oansvarighet industrialismen medförde. Debatten utvecklades genom detta från att ha varit ett enbart hygieniskt problem till att bli alltmer ett socialt-ekonomiskt.

Kloket ersätter roffarmentalitet

Entusiasmen inför framtiden vi hade för tjugo år sedan är i dag borta. Utvecklingsoptimismen har dämpats betydligt. Lite till mans har vi fått en mer ödmjuk inställning till framstegen. Perspektiven har vidgats och blivit större än att enbart fastna på krassheten att på kort sikt skapa ökad konsumtion etc. Kloket, måttlighet och försiktighet har ersatt gåpåandan. Detta är kanske det mest optimistiska inför framtiden att vår elit och vi andra fått miljöns villkor som utropsteken i vår planering. Genom sin fördjupning har debatten i dessa frågor inte fastnat i ett negativt tänkande. Man kan fortfarande ha en positiv syn på framtiden; det behöver inte bli ett motsatsförhållande mellan välfärd och miljövård. Det hela beror ju på vad vi menar med standard, vilka värderingar vi sätter högst, vilken typ av framtid vi vill ha och vilken form vi vill undvika.

Detta är frågor vi måste besvara samtidigt som vi klagör våra resurser och möjligheter, diskuterar våra samhällsförhållanden och inser vår begränsning till denna jorden. Eller enklare: vilken värld och vilket samhälle vill vi se våra barn och barn-

STYRANDE I SOCIALSTYRELSEN

Regeringen har förordnat ledamöter och suppleanter i socialstyrelsen för tiden 1 januari 1978 tills vidare t o m 30 juni 1979.

Ledamöter

Professor
Gunnar Dahlström, Uppsala
Landstingsråd
Rune Hedlund, Sala
Landstingsledamot
Valborg Holmgren, Stockholm
Borgarråd
Mats Hulth, Stockholm
Riksdagsledamot
Tyra Johansson, Uddevalla
Riksdagsledamot
Erik Larsson, Nora
Professor
David Magnusson, Lidingö
Riksdagsledamot
Svea Wiklund, Bygdsiljum

Suppleanter

Professor
Nils Thyresson, Stockholm
Landstingsledamot
Ruth Kärnek, Stockholm
Riksdagsledamot
Karl Leuchovius, Skövde
Socionom
Margot Wikström, Umeå
Professor
Gunnar Ström, Uppsala
Riksdagsledamot
Nils Carlshamre, Kungälv
Professor
Edmund Dahlström, Göteborg
Konsulent
Göran Åstrand, Stockholm

Skogen har blivit illa åtgången av den kortsiktiga planeringen, där vinstintressena satts i första rummet. Kalhyggen och besprutningar med kemiska medel anses på sina håll ha bidragit till skövlingen.

barn växa upp i? Verkligheten kommer vi ju aldrig ifrån. Vi måste lära oss sätta pris på vår utveckling och också betala för den. Vårt medvetande har berikats med ett mognare sätt att se på år glob och våra liv och vår miljö. Vi behöver knappast fastna i resignation därför.

Gigantiska jordförstörare

När man dagligen matas i massmedia med konsumentskräckisar av alla de slag når man en mättnad och frågar: är det så farligt som det sägs och skrivs? Vinklas vi in i nattsvart pessimism? Är vår tid likt föregående där domedagsprofeter och skräckmakare alltid haft sin plats? Ja och nej, men i dag är det inte svärmare utan vetenskapsmän som skådar in i framtiden. När vi för 15 000 år sedan blev jordbrukare, för 5 000 år sedan stadsbyggare och för 150 år sedan industrialister uppstod en störning i naturen. Vi steg ur ekologins ram — och blev en stor risk för oss själva. Vi blev jordförstörare av gigantiska mått

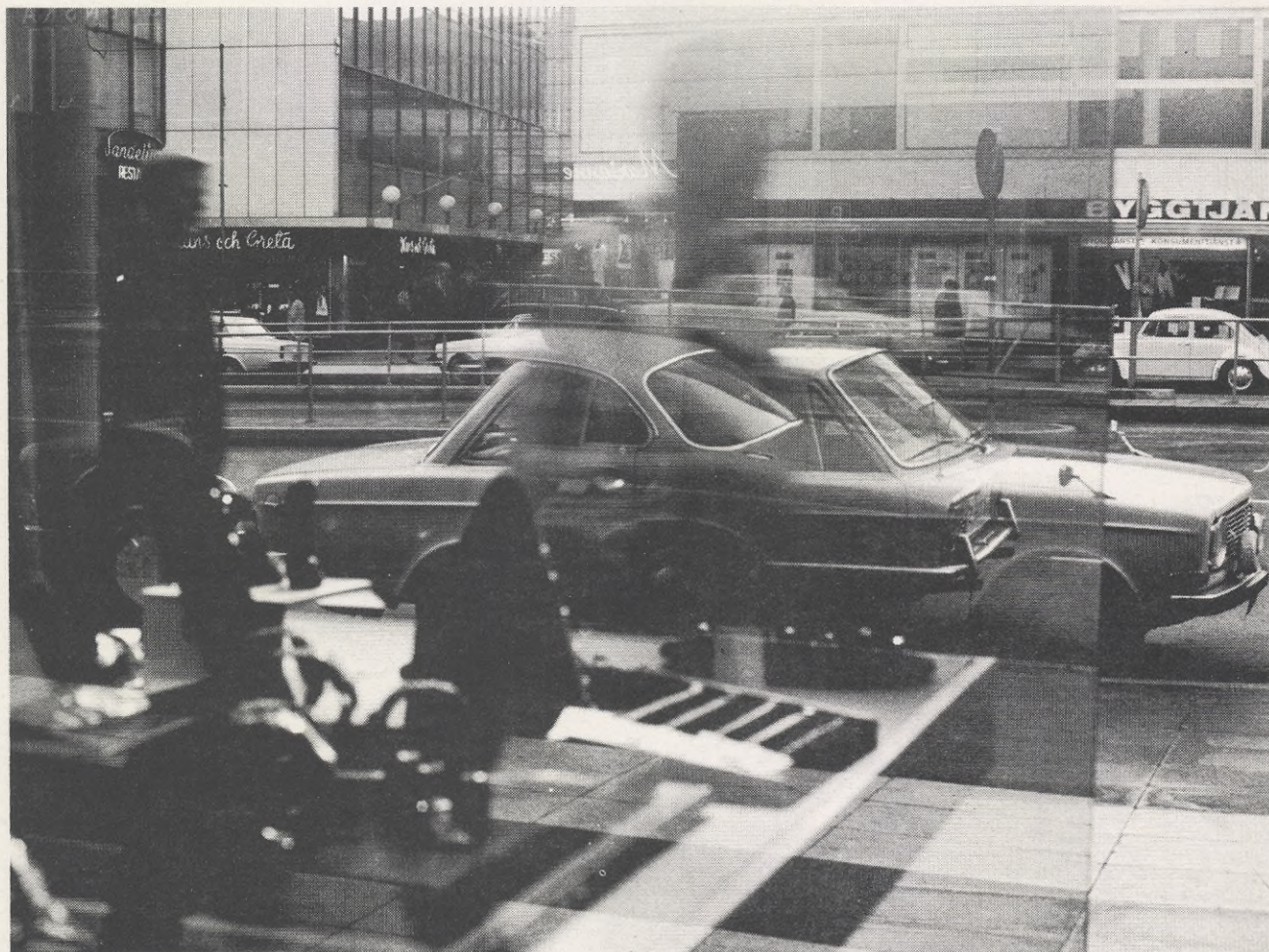
överallt, t.ex. kring Medelhavet, där vi våldförde oss på skogarna, varefter vind och vatten eroderade bort den bästa jorden. Får och getter slutförde förstöringen. Främmande ämnen släpps ut i vatten och luft, gruvdrift, dammbyggnader, tunnlar och vägar och resursförflyttning har gjort oss till en geologisk kraft av första ordningen. Försurade sjöar, uttorkade forsar och älvar, nedlortade och infekterade havsvikar och allt mindre mark för det som jorden skulle ge oss av föda, näring och skönhet. Ekologin störs: flora och fauna, växtlighet och djur decimeras och störs. På bara ett sekel suger vi flitiga som bin upp de fossila lager av olja, kol och gas som det tagit jorden 600 miljoner år att skapa. Vi blir i de levande organismernas tremiljardhistoria unika och utlämnade åt en farlig framtid.

Kanske kan vi klara att undgå ett atomkrig genom förnuft och förbud; den största faran måste vara befolkningsökningen. Varje år ökar vi med 80 miljoner. En ökning med 3 procent per år skulle på hundra år öka folk-

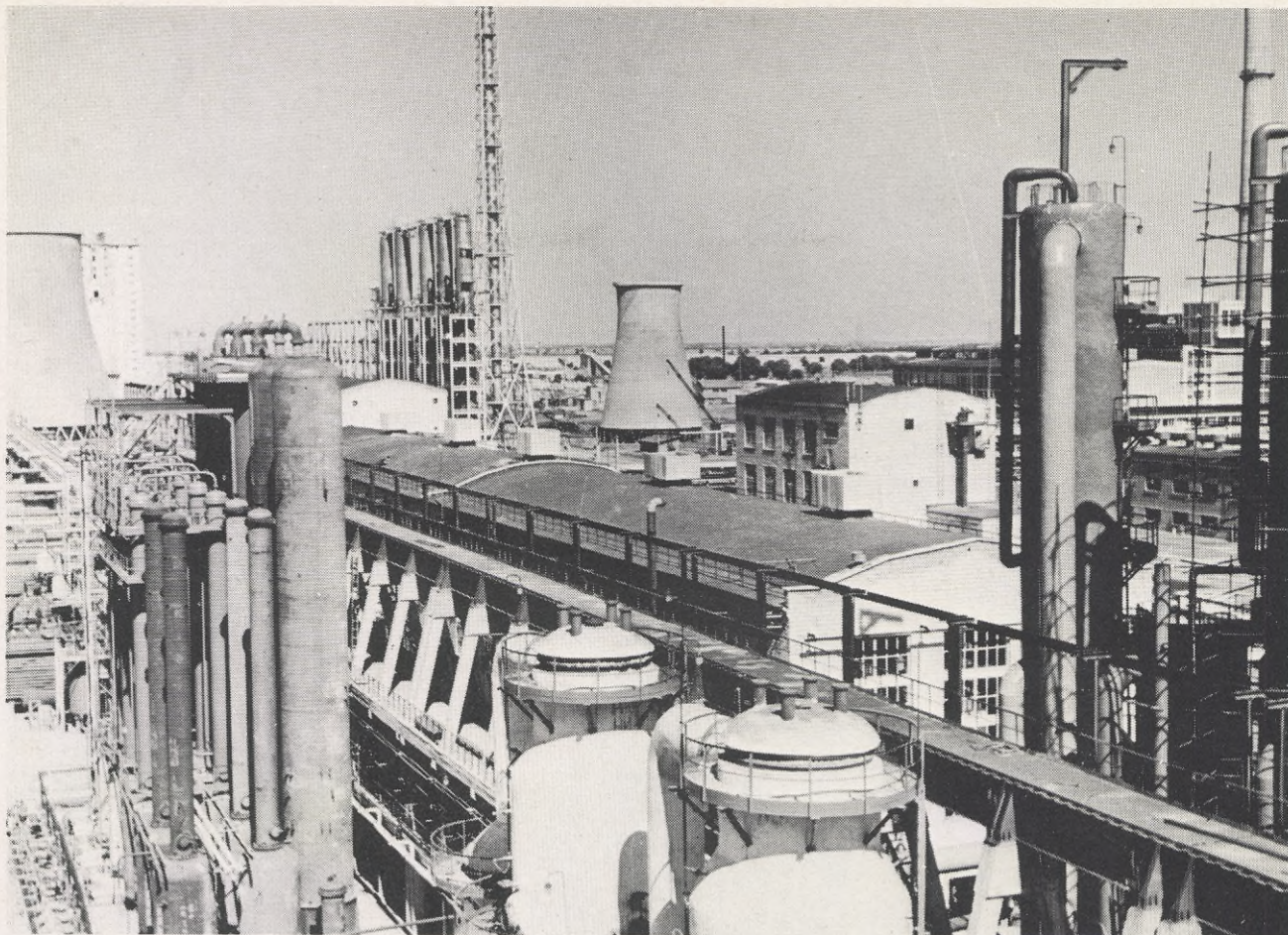
mängden i ett land med 15 miljoner till 285 miljoner. Nu förstår vi förstås att en sådan utveckling är omöjlig. Kan man inte få ned ökningen med civiliserade medel ombesörjs det på något annat mindre skonsamt sätt (var och en kan ha sin teori härvidlag).

Sätt att klara krisen

Finns då ingen lösning på världens framtida elände? Jo, visst. Vi kan klara krisen på 2000-talet att mätta skaran av hungriga munnar. Krafttag att böja kurvan för befolkningsökningen. Uppodla öknarna till en del, och få dem att bära skördar, odla haven så att fisken och annat kan reproduceras snabbare, dra in på den överdådiga konsumtionen i I-länderna och fördela den, ordna sådana strukturer i u-länderna att familjemönstret kan ändras (där måste varje land själv ta sitt ansvar), ge de ännu ej industrialiserade länderna chans att komma i kapp oss utan att hamna i det bakvatten som industrin enligt ovan kan orsaka

Bilismen har starkt bidragit till miljöförsämringen, framför allt i form av gasutsläpp och plåtafall i naturen.

Skadliga ämnen släpps ut i vattnet och luften. En av de stora förstörarna är den kemiska industrin som spyr ut enorma mängder rök och livshotande gifter av olika slag.

miljömässigt. Orkar vi detta? Att uppnå en global rättvisa, baserad på det moder jord har att ge oss alla. Det finns ju så mycken protektionism — tänk på fiskegränser och ekonomiska zoner — som är beviset på den darr som går genom världen sedan oljekrisen, som troligen blir vattendelaren i världens ekonomi och början till en ändring globalt sett. Ny teknik måste vi lita till för att kunna skapa nya villkor. Tekniken har fört oss hit, den kan säkerligen föra oss vidare undan problemen.

Var ligger arbetarrörelsen inför det nya?

Vår svenska arbetarrörelse växte fram ur industrialismen; den upptäckte att industrialiseringen kunde innebära frihet från det gamla oket om knapphet, underdånighet och en dålig mänsklig miljö rent allmänt. Om den möjlighet som fanns brukades rättvist och humant. Det fanns en symbios med högerkrafterna härvidlag, men den stora skillnaden var hur man såg på människovärdet i industrialismens

barndom. Alltmer har industrin blivit en mjölkko för vårt välbefinnande. Alltmer har de anställda kunnat vinna gehör för sina rättmätiga krav. I dag — tyvärr i en lågkonjunktur och i ett regeringsalternativ som inte har rätta sambandet med löntagarna — försöker vi driva fram en möjlighet, som hittills inte varit framgångsrik att låta dem som arbetar i fabriker och kontor ta det fulla ansvaret för sina arbetsplatser. Förutsättningen kunde vara bättre.

Förändringens vind

Men anar vi inte i denna sista fas av önskan om rättvisa att tiden har förändrats, att en förändringens vind börjat blåsa — inte bara i vårt land och i vår världsdel? Har vi i industrialismens korta historia kommit till den punkt, då vi slår huvudet i taket? Då möjligheterna går ifrån oss. Att nya möjligheter öppnas på andra ställen. Att en lågkonjunktur är ett lapstri mot den stora utvecklingen, som kanske väntar. Att nya länder är på marsch. (Vad sker när Kina nu tydligt bör-

jar tekniskt upprustas?) Och samtidigt den globala situationen. Är inte vårt land liksom många andra bäst betjänt av en samlad aktion, där de värden vi kämpat för under snart ett halvt sekel blir garanti för en sund, rättvis och riktig utveckling för svenskarna. Där framtiden beror på hur vi förmår att låta alla jordens folk samarbeta inför de globala problem vi har bakom knuten.

Teknik och ekonomi har efter andra världskriget lett till en snabb integration av världens affärer. Vi har alltmer växt samman. Det sista världskriget lösgjorde krafter som ledde till frigörelse av folken i kolonialländerna runt hela jorden. Världen efter 1945 har gjort alla folk till aktiva medlemmar i världens problem och affärer. Detta kan vara vägen till en starkare solidaritet. Världen kan inte undgå att vi 1900 var 1 och en halv miljard och att vi år 2000 blir bortåt 6 miljarder. Samarbetet över de konstiga gränserna vi en gång satt på denna glob blir allt viktigare. Vi är ju så utlämnade åt oss själva. Det är drygt fyra miljoner ljusår till närmaste stjärna. ■

Det verkliga äventyret

Om ungdomlig vanda och osäkerhet, om rädslan inför det okända, som trots alla faror verkar som en magnet. Något alldagligt i vuxenvärlden blir till det verkliga äventyret för ungdomarna i den lilla byn. Novellen är skriven av Sven O. Bergkvist.

Där vi stod utanför handelsboden kom vi inte på något som fanns här i byn nu för tiden. Och ändå var det söndag i dag. Och det var vår och vackert med nyutslagen grönska och sol och fågelkvitter — inte för att sådant var någonting, men i alla fall. Och snart skulle det bli sommarlov...

Men byn liknade ingenting.

— Vi går till Röda Djungeln och smyger, sa Bertil som inte räknades och stod där och blinkade med ena ögat som han brukade.

— Tokrackare, sa Per indignerat och rev sej förtvivlat i röda kalufsen, ja här får man höra, sa han liksom, och han kunde inte annat än långspotta. Gå hem till mamma! sa han till Bertil.

— Röda Djungeln? sa Karl och slängde till med armen mot den som pratade så. Va menar du m'et? frågade han allvarligt. Står du och jäklas va?

Jag frågade detsamma. Vår indignation var stor.

— Det vet du fäl att mesen har flytta, sa Frans som var lite försonligare av sej. Det är väl inget att prata om.

— Men Stenåldern då? sa Bertil.

Nu gick det nästan för långt!

— Barnsligheter, sa Per. Tror du vi är barnungar som leker stenålder.

— Det var länge sen, sa jag upplyssande.

Nu kom handlarsonen cyklande förbi. Han var vår fiende: han hade cykel. Han såg inte ens åt oss. Det redade oss ännu mer. Vi fann inte ord för vad vi tyckte. Han svängde bort i en krök.

Ingen fann ord.

Jo, Bertil!

— Om vi haft cyklar kunde vi fara fram till Bruke, sa han.

Det var det värsta han kunnat säga i denna stund: påminna oss om Bruket.

Per kröp intill honom med sina nävar.

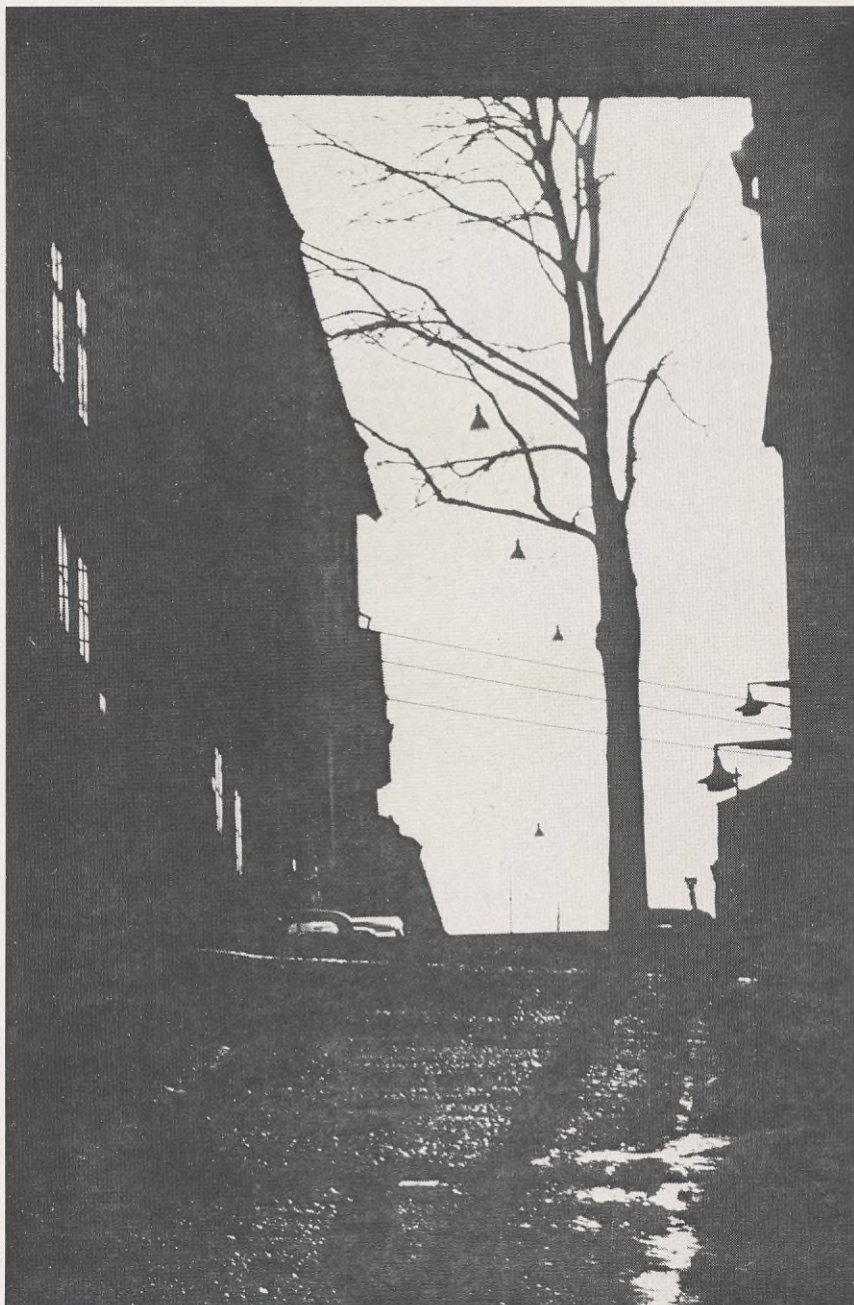
— Stick om du har live kärt! sa han. Annars!

Men just då sa Bertil de tre orden som för all framtid fick oss att se annorlunda på honom:

— Än Café då!

Först fick vi inte fram ett ord. Det var som om vi alla blev förlamade. Detta var för fantastiskt. Nog hade vi väl alla lekt med den där tanken — att gå på Café. Men ingen hade vågat

yppa den tidigare. Nu var det en som var modig nog — och det var just Bertil, han som vi egentligen inte räknade. Nu föreslog han ett verkligt äventyr!

Tristessen slöt sig som en slöja över det lilla samhället. Då mörkret föll fanns det strängt taget inget annat att tas sig för än att snacka, möjligen långspotta...

Per, som egentligen var ledare och som en gång hade hetat Röda faran, försökte behärska sej.

— Ja, varför inte? sa han. Varför inte Café?

Jag försökte hålla rösten stadig.

— Ja, sa jag. Varför inte? svalde jag.

Karl skruvade på sej:

— Menar ni...

— Menar? sa Per. Klart vi menar...

— Men, sa Frans. Men...

— Å, sa jag. Du är väl inte feg?

— Nää, försäkrade både Karl och Frans med ett ord.

— Då går vi då, sa Bertil.

Vi stod där vi stod: han var alltför fantastisk! Lugnt och stilla och som den självklaraste sak i världen så sa han, att då går vi väl då...

Vi stod där vi stod. Café! Vi visste mycket om det stället: man pratade allmänt om Café. De stora sa: ja, nu har den och den börjat gå på Café... och ändå har han knappt gått och läst. Är det inte eländigt? sa man. Är det inte en skam? frågade ordentliga stora varandra. Jo, svarade de.

Ibland såg vi eller mötte någon som brukade gå på Café — vi såg med stora, beundrande, lite skrämde ögon på honom: han höll till på Café. Tore var en, och ändå gick han och läste bara för något år sedan. Det var höjden tyckte många. Vi försökte komma åt att prata med honom ibland, men det var omöjligt: det verkade

inte som om han såg oss, och vi förstod honom. Han gick i skogen under veckorna, han var stor och hade arbete, men när lördagseftermiddagen kom så skyndade han sej till Café. Han brukade ha sällskap med Arnold, drängen som redan hade gjort exercisen. De talade lågt och hemlighetsfullt med varann. Men nästan mest imponerade blev vi i alla fall när vi såg eller mötte Mårten: han var den ende i byn som var gift och hade barn, och som trots detta gick på Café't: han var en visa i hela socknen, för hustru hans och barna hade knapast något att äta... men på Café't gick han!

Det var något mystiskt med Café. Ingen visste egentligen vad som föregick inom dess väggar, men det var fantastiska saker... och ibland kom en droska från Bruket och hämtade några stycken som larmande och skratande steg in och slängde igen dörren. Så fräste de bort, kanske ända till Stan. Sedan syntes de inte till förrän på söndag: någon gång mitt på dagen gick de återigen in genom dörren till Café't, kanske med ett blått öga eller en riven byxbak.

Ibland såg vi eller mötte Blom och frun hans — det var de som ägde Café't. De såg ut alldeles som vanliga människor. Det var en sak som vi inte riktigt kunde förstå.

Nu stod vi där vi stod.

— Klart vi kan gå på Café't, sa Per, men han flyttade inte på sej.

— Klart vi kan, sa jag och även de andra höll med: klart att vi kunde gå på Café't, var vi överens om.

— Men då går vi då, sa Bertil.

Han förbryllade oss mer och mer: här stod han plötsligt och var den modigaste av oss allihop: då går vi då, menade han som om det var den naturligaste sak i världen att vi nu skulle gå på Café't.

— Vi kommer aldrig att klara oss, sa Karl.

— Di slänger ut oss... och är vi bara som traser, trodde Frans.

— Å, sa Bertil. Det är föl inget.

Han gick först. Långsamt följde vi efter.

*

Och snart var vi framme. Café't låg lite ensligt en bit bortom Larsesbacken. Huset var vitt. Det hade liksom ett torn: hemligheter kikade fram bakom det lilla fönstrets vita gardiner. Det ledde en ganska hög trappa upp till dörren. Man kunde inte se in om man inte klättrade upp för den: därför hade vi aldrig sett in i Café't. Ingen syntes utanför på gårdsplanen.

Vi saktade ändå mer och mer in stegen.

— Kom... skynda er, sa Bertil.

— Vi hinner väl, sa jag.

Då sa Bertil:

— Ni är feg?

Det var nu det västa han kunnat säga: vi feg? I så fall var det väl han som var det. Nu skyndade vi på... vågade han följa med nu då, stor-

Egentligen var landskapet vackert, idylliskt kanske någon skulle säga. Men vem uppskattar det när man är i brytningsåldern och rädd för det okända.

ordig som han var? Vi gick hastigt fram ända till trappan: jo, han var med! Vi försökte liksom skaka honom av oss, men det var omöjligt.

— Nä, man skulle ha vari hemöver, sa Karl.

— Jo, sa Frans.

Men Bertil var redan högt uppe i trappan.

— Kom då, sa han.

Per, vår hövding både i Djungel och Stenålder, långspottade i ett, allvarligt och betänksamt. Han tog ett par trappsteg. Jag följde efter. Karl kunde inte annat han heller. Frans var försiktigast, men också han steg upp på första trappsteget.

Bertil öppnade dörren!

Och nu fanns det ingen återvändo...

*

Vi stannade innanför dörren och bara stirrade. Bertil gick ett par steg ut över golvet: han var fantastisk. Vi hörde hur våra hjärtan slog. Det var som att stå i en farlig dröm: när som helst skulle kanske någonting rasa. Cigarettröken hängde som dok under taket. Det hängde stora syndatavlor utefter väggarna. Det skramlade i porslin bakom en dörr... men ljuden förstörades och förstörades så att de blev till hammarslag i en smedja, ja, som i största smedjan här på jorden, eller kanske helvetessmedjan.

Så blev det tyst. Vi såg ett par ögon kika fram över ett bord. Så ett par till, så ytterligare ett par...

Men inte ett ord hörde vi!

Ingenting hände, egentligen... och vi började titta oss för lite närmre.

Och där satt Märten, precis som på vilken stol som helst, och han bladdrade i en sönderbläddrad tidning, precis som i vilken annan tidning som helst. Vi såg Tore och vi såg Arnold. De tittade på oss lite slött. Så tömde de kaffe i sina koppar, alldeles som om de satt någon annanstans, kanske hemma, och gjorde det. De sa inget.

— Det är för dåliga priser i skogen, sa någon, alldeles som vanligt.

Nu kom Blom ut: det verkade inte som om han såg oss. Sedan kom hustru hans med en bricka i händerna. Hon såg på oss, inte på det minsta underliga vis, och hon sa, precis på vanligt sätt:

— Vad vill ni då, pojkar?

Vi visste inte vad vi skulle svara. Men plötsligt som på gemensam order, noggrant instruerad, tog vi till flykten... rusade ut, slängde igen dörren efter oss, halvt om halvt hasade utför trappan.

Så gick vi sakta, tysta, förvirrade bortöver. Plötsligt mötte vi handlarsonen där han kom på sin cykel.

— Vi har varit på Café! ropade Bertil.

Handlarsonen stannade ögonblickligen. Först bara gapade han.

— Har... har ni? sa han. Jag vill vara med er, fortsatte han och ställde ifrån sej cykeln.

Ofta försökte han sedan få ur oss vad vi hade sett därinne, men vi berättade aldrig. Ofta försökte han få oss att göra om den där visiten, men vi brydde oss inte om det.

Vi försökte tala om någonting annat. ■

Bättre långvård högaktuell

Allmänläkarnas utbildning förlängs från tre och ett halvt till fyra år. Det föreslår socialdepartementets sjukvårdsdelegation. Förändringen föreslås gälla från 1 januari 1979.

— Antalet äldre blir allt större. Långtidssjukvården kommer att öka starkt framöver. Utbyggnaden kommer i första hand att ske i form av lokala sjukhem. Läkarinsatsen vid dessa sjukhem beräknas främst utföras av allmänläkarna inom primärvården med viss medverkan av specialister inom långvårdsmedicin. Av det skälet krävs en ökad utbildning i långvårdsmedicin för allmänläkare. Det är bakgrunden till förslaget, säger statssekreterare Gerhard Larsson, ordförande i so-

cialdepartementets sjukvårdsdelegation.

Sjukvårdsdelegationen anser att starka skäl talar för att göra långvårdsmedicin till en obligatorisk del av utbildningen. Den nuvarande utbildningstiden kan knappast rymma en sådan tjänstgöring. För att få en meningsfull längd på utbildningen i långvårdsmedicin måste därför allmänläkarutbildningen utökas med ett halvt år.

Allmänläkarutbildningen ingår i en större översyn av läkarutbildningen som pågår inom Nämnden för läkarnas vidareutbildning, NLV. Det förslag som nu framlagts kan ses som en tillfällig lösning i avvaktan på denna översyn. NLV skall lämna förslag om den praktiska utformningen av den ändrade utbildningen.

Pacemakervården måste förstärkas

Den kirurgiska delen av pacemakervården måste förstärkas. I dag finns ingen fast kirurgtjänst vid någon av landets nio kliniker. Inom pacemakermedicin finns endast en tjänst vid Karolinska sjukhuset i Stockholm.

Det skriver Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka till regeringen.

Antalet pacemakerbärare har ökat från 1800 år 1970 till 7800 vid årsskiftet. Klinikerna ligger i Stockholm, Göteborg, Malmö, Lund, Uppsala, Örebro, Linköping, Skövde och Umeå.

— Patienternas svåraste problem uppkommer under semesterperioden, skriver riksförbundet. Då stängs vissa kliniker helt och patienter från tex Uppsala och Örebro flyttas över till Karolinska sjukhuset.

Vackra, vita vidder fångade i Grövelsjön av Mark Markefelt.

Radiohjälpskampanj för 500.000 hjärt-, kärl- och lungsjuka

Den 15 februari går startskottet för Radiohjälps insamlingskampanj för vårt lands 500 000 hjärt-, kärl- och lungsjuka — en kampanj som vi alla inom RHL verkligen ser fram emot. Informationen blir fullödig i press, radio och TV. Sensationellt är att vi i vårt arbete får använda oss av en del av Lennart Nilssons världsberömda vetenskapliga fotostudier, berättar Nils-Olof Westberg.

Många av er har säkerligen vid det här laget redan börjat arbetet för att på era respektive platser använda Radiohjälpsperioden, 15/2—31/3, till att informera allmänheten om vårt arbete. Ni ska få god hjälp ifrån förbunds-håll. Under kampanjperioden kommer en mycket intressant artikelserie att publiceras i många av de främsta dagstidningarna. Underhandlingar har pågått sedan lång tid tillbaka och när detta skrivs räknar vi med att ca 40 tidningar kommer att införa vår artikelserie:

1. "Tänk på ditt hjärta" (behandlar hjärtinfarkt, kärlkramp, blodtryck) — införes vecka 7.
2. "Mitt barn har hjärtfel" (behandlar olika typer av hjärtsjukdomar hos barn samt intervju med förälder) — införes vecka 8.
3. "Mitt reservhjärta" (behandlar pacemaker-situationen och hjärtkirurgin) — införes vecka 9.
4. "Gammal folksjukdom med nya ansikten" (behandlar tbc, kroniska bronkiter, cancer) — införes vecka 10.
5. "Att jobba sig sjuk" (behandlar olika lungsjukdomar förorsakade av yrke och miljö) — införes vecka 11.

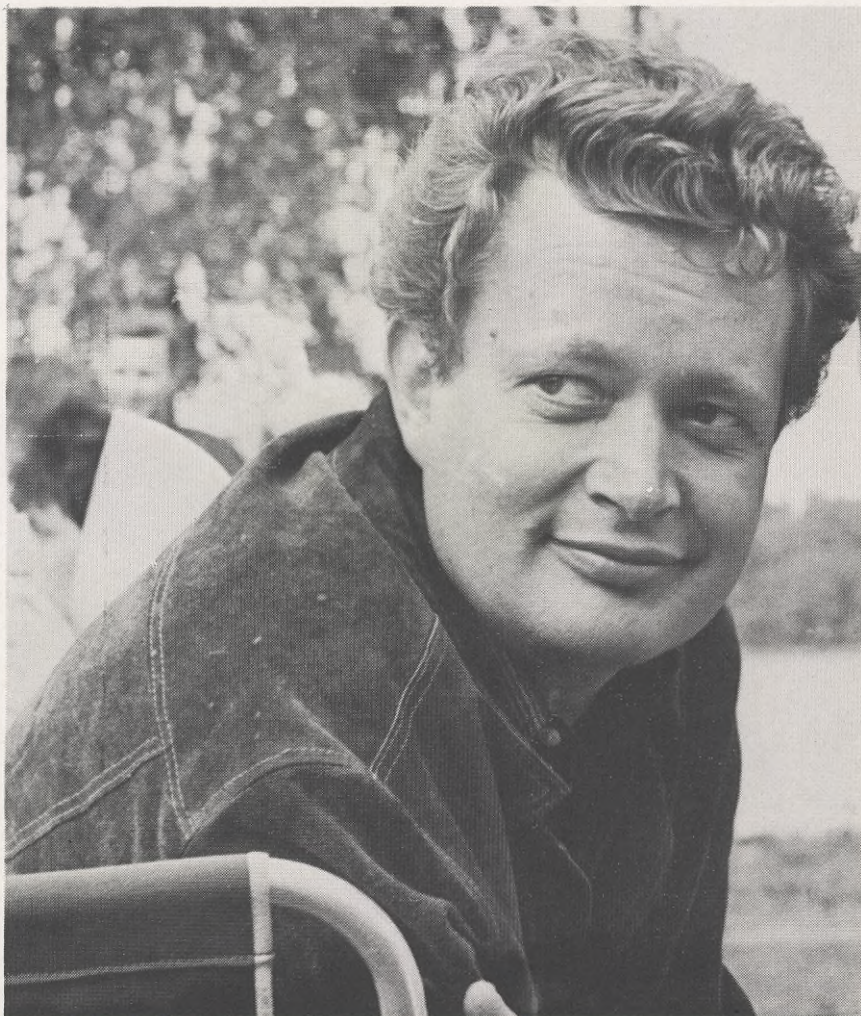
Vi har lyckats etablera samarbete med några av landets främsta experter på de områden artiklarna avhandlar. T.ex. professor Gunnar Dahlström, Akademiska sjukhuset, Uppsala, docent Bengt W. Johansson, Malmö Allmänna sjukhus, överläkare Åke Gyllenswärd, Danderyds sjukhus, docent Viking Björk, Karolinska sjukhuset, Stockholm, och professor Bo Simonsson, Lungmedicinska kliniken, Lund. Vi tror att vi med de här fem artiklarna ska nå ett mycket stort antal läsare runt om i landet.

Lennart Nilssons världsberömda bilder

De flesta av artiklarna kommer att illustreras av oerhört intressanta fotografier. Lennart Nilsson, som i samarbete med Böhringer Ingelheim i Tyskland tagit fram detta unika bildmaterial, har lämnat RHL allt stöd. Många av artiklarna kommer att illustreras med färgfoton!

Ernst-Hugo Järegård...

...blir en av de kända personer, som kommer att berätta om Radiohjälpskampanjen mellan olika program i TV 1 och 2. Små informativa inslag om ca en minut, inslag som helt säkert kommer att få många av tittarna att tänka efter. Dessa inslag får vår Radiohjälps-affisch till bakgrund. Själva finner ni den på omslaget.

Alltid lika tillmötesgående Ernst-Hugo Järegård, en av de många, kända och okända, som ställer sina krafter till förfogande för att göra Radiohjälpsinsamlingen till en framgång.

Affischer på alla Sveriges postkontor

I samarbete med Postverket har vi arbetat fram en variant av vår egen affisch, som kommer att placeras på samtliga postkontor, ca 2 800, runt om i vårt land. Där manar vi allmänheten att tänka på det här med POSTOGRAM — eftersom hälften av postogrammen tillfaller Radiohjälpen. Affischen beräknas sitta uppe veckorna 8 t. o. m 13.

Viktiga RH-möten

Runt om i landet kommer de olika lokalföreningarna att arrangera interna Radiohjälps-möten, där man informerar om vad som ska ske under den speciella kampanjperioden. För att denna aktivitet ska ge bästa möjliga resultat är det av yttersta vikt att alla, som läser detta, kontaktar sin lokalförening och hör efter när ni ska träffas och/eller om ni kan hjälpa till med något.

Vad sker i radio och TV?

Det är väldigt svårt att långt i förväg, när detta skrivs, basunera ut vad som ska komma i radio och TV i "RHL-väg". Mycket bestäms faktiskt rätt sent. En mängd kontakter har upprättats och vi hoppas att via lokalföreningarna kunna ge er besked om när ni lämpligen bör bänka er framför apparaterna. Vi hoppas mycket på program som t. ex. Sveriges Magasin, Kvällsöppet, Rondan, Barnjournalen, Vardags, Gomorron, Ungdomsredaktionen, Besökstid, Önsketimmen, Sveriges Ungradio osv. Att de problem hjärt-, kärl- och lungsjuka dagligen konfronteras med kommer att i grunden belysas är dock säkert. ■

Pristagare

Julbildkryss 1977

- 1:a pris 50 kr Sven Sellstedt, Västmanagatan 17, 1 tr, 113 25 Stockholm
- 2:a pris 25 kr Gun Dahlin, Bruket A, 860 21 Sundsbruk
- 3:e pris 15 kr Torsten Smith, Box 63, 230 11 Falsterbo
- 4:e pris 10 kr Märta Larsson, Blåvalsgatan 1 C, 414 75 Göteborg
- 5:e pris 5 kr Henny Larsson, Tomarpsvägen 20, 231 00 Trelleborg

Hemspråket måste tas på allvar

— Nu måste hemspråksundervisningen för invandrarna tas på allvar. Annars riskerar vi att stora grupper invandrare varken lär sig sitt hemlands språk eller svenska. Detta för med sig svåra problem för enskilda människor som inte kan accepteras.

Så säger Ingrid Schramm, centralt ansvarig för språkverksamheten inom Arbetarnas bildningsförbund (ABF). I sitt arbete möter hon ofta oförståelse och bristande insikter om hemspråkets betydelse för invandrarna.

— Invandrarna ska lära sig svenska, därför ska man strunta i hemspråksundervisningen. Det är den vanligaste attityden hos allt för många, säger Ingrid Schramm.

— Ändå vet vi att förutsättningarna att lära sig en bra svenska är så mycket större när man kan sitt eget språk. Har man god lästräning på sitt eget hemspråk behöver det tex inte ta mer än 20 timmar att lära sig det svenska alfabetet även om hemspråkets alfabet avviker helt från vårt.

Bristande kunskaper i svenska leder ofta till en ofrivillig isolering. Detta ökar misstänksamheten mot omgivningen eftersom man inte förstår vad man talar om. I sin tur påverkar detta självförtroende och självkänsla.

Verksamhetsåret 1976/77 bedrev ABF hemspråksundervisning i 13 ABF-av-

Ingrid Schramm, ansvarig för ABF:s språkverksamhet: — Det är dags att ta hemspråksundervisningen på allvar.

delningar. Dessa var Botkyrka, Solentuna, Södertälje, Stockholm, Enköping, Uppsala, Nybro-Emmaboda, Gotland, Lundabygden, Södra Halland, Bergslagen, Kolbäcksdalen och Borlänge. Södertälje svarade ensam för en dryg tredjedel av förbundets hemspråkscirklar.

Det gäller våra tänder

Tandvårdsförsäkringen skall ses över av en parlamentarisk kommitté. Det har regeringen beslutat. Kommittén skall bli föreslå åtgärder för en jämnare fördelning av tandvårdsresurserna i landet. I utredningsuppdraget ingår en översyn av folktandvårdens utbyggnadsplan. Behovet av fortsatta etableringsregler inom tandvårdsförsäkringen skall undersökas. Frågan om barnens anslutning till tandvårdsförsäkringen skall utredas. Kommittén skall också undersöka möjligheterna att förenkla tandvårdstaxan och att rationalisera administrationen. Utredningen har tidigare under hösten aviserats från socialdepartementet.

— Tandvårdsförsäkringen och situationen inom tandvården har diskute-

rats i olika sammanhang ända sedan tandvårdsreformen genomfördes 1974. Väntetiderna inom tandvården, möjligheterna för i synnerhet nya patienter att få tandvård, folktandvårdens situation och effekterna av etableringsreglerna har behandlats, inte minst i riksdagen.

— Vi vet, bli med ledning av en rapport från tandvårdspersonalutredningen, att tillgången till tandvård är mycket ojämnt fördelad i landet. Den kommitté som nu tillsätts bör prioritera frågan att nå en jämnare regional fördelning av det samlade tandvårdsutbudet, säger socialminister Rune Gustavsson.

**BRYT
RÖKVANAN**

Arbete åt handikappade

Det krävs omfattande insatser av samhället för att förhindra utslagning och förbättra de arbetshandikappades sysselsättningsmöjligheter. Alla skall ha rätt till någon form av sysselsättning. Sysselsättningsmöjligheterna för de arbetshandikappade måste i första hand skapas på den reguljära arbetsmarknaden. Större personalinsatser i anpassningsgrupperna, ökade bidrag till företagen och aktiv tillämpning av främjandelagen är några av de medel som sysselsättningsutredningen föreslår för att skapa sysselsättning åt de arbetshandikappade i sitt betänkande "Arbete åt handikappade".

Enligt AMS:s definition är en person arbetshandikappad som på grund av fysiskt, psykiskt, förståndsmässigt eller socialmedicinskt handikapp har eller förväntas få svårigheter att erhålla eller bibehålla ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Sysselsättningsutredningen använder samma definition i betänkandet men framhåller samtidigt att det är svårt att ge en klar och entydig definition av begreppet.

Det är viktigt att understryka att arbetshandikappade inte är en lätt definierad minoritet på arbetsmarknaden utan att ett stort antal människor är eller riskerar — tex med stigande ålder — att komma i en situation där de kan behöva särskild hjälp och stöd för

att få arbetsuppgifter anpassade efter sin förmåga. Alla skall ha rätt till någon form av sysselsättning. Det är svårt att sätta någon bestämd gräns för hur liten en persons arbetsförmåga skall vara för att det inte skall vara aktuellt för samhället att lösa sysselsättningsfrågan i vid mening.

Situationen för de arbetshandikappade

Det finns klart negativa drag när det gäller utvecklingen av de handikappades möjligheter att få arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Knappt 10 % av de arbetshandikappade som söker arbete på arbetsförmedlingarna får arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Sysselsättningsutredning-

en har tagit fram uppgifter som belyser olika handikappgruppers situation på arbetsmarknaden. Dessa uppgifter tyder på att många handikappade har mycket stora svårigheter att få ett arbete. I stället har förtidspensioneringen ökat starkt i omfattning framförallt i åldrarna över 50 år.

Utslagningen

Att förhindra utslagning från arbetsplatserna är i många fall det effektivaste sättet att förhindra utslagning från arbetsmarknaden. Inte minst gäller det för grupper med psykiska och sociala handikapp. Förebyggande eller rehabiliterande åtgärder måste sättas in på ett så tidigt stadium som möjligt. Det kommer att krävas be-

Gubbar, av Holger Liljegren, Norrtälje. Foto: Mark Markefelt.

tydande resurser på arbetsplatsen om man skall kunna arbeta med förhindrandet av utslagning på ett riktigt sätt. Det gäller personal inom hälsovård, kuratorer, produktionstekniker, fackliga förtroendemän, arbetsledare etc.

Utslagningen representerar stora ekonomiska värden. Insatserna för att bekämpa den måste ses i relation till detta. I ett räkneexempel belyser utredningen hur ojämnt regionalt fördelad förtidspensioneringen är. Om man skulle kunna utjämna de regionala skillnaderna så att förtidspensioneringen bara hade den omfattningen som den idag har i de bästa länen och som alternativ i stället byggde ut bidragen till halvskyddad sysselsättning för dessa personer så skulle den offentliga ekonomin göra betydande vinster. Skillnaden mellan förtidspensioneringsalternativet och halvskyddad sysselsättning blir 2,5 miljarder kr per år. För den enskilde individen skulle konsumtionen öka med 1 000 kr per månad efter skatt. Produktionstillskottet kan beräknas till ca 3,3 miljarder kr. Också det samhällsekonomiska tillskottet skulle alltså vara stort.

Yrkesinriktad rehabilitering

En förbättrad yrkesinriktad rehabilitering förutsätter att arbetsvärden får resurser, en mera sammanhållen organisation och att ansvaret för den enskilde individen inom systemet blir mera enhetligt.

Utredningen föreslår bildandet av nya arbetsmarknadsinstitut som knyts till länsarbetsnämnderna. Dessa institut skall ha hand om både den tränings- och prövningsverksamhet som bedrivs i form av sk OT- och ALU-kurser vid arbetsmarknadsutbildningscenter och den yrkesinriktade rehabiliteringen vid arbetsvårdsinstituten. Hit skall också knytas psykologresurser. De nya arbetsmarknadsinstituten skall ha särskilda styrelser med företrädare för olika intressen. Härmed uppnås ett sammanhållet ansvar för de arbetsvårdssökande, en anknytning till förmedlingsverksamheten och den reguljära arbetsmarknaden. Institutet skall också ha ansvar för träningsplatser på den reguljära arbetsmarknaden. Utredningen förutsätter att ett tillräckligt antal träningsplatser kan tas fram på frivillig väg. Om detta inte skulle visa sig möjligt bör det finnas en beredskap för lagstiftningsåtgärder.

Utredningen föreslår vidare att det forsknings- och utvecklingsarbete som nu bedrivs vid statens arbetsklinik och psykotekniska institutet samordnas i ett metodutvecklingsinstitut med

självständig ställning som knyts till arbetsmarknadsstyrelsen. Utvecklingsarbetet skall ha en bred inriktning främst på frågor om anpassningsproblem på arbetsmarknaden, anpassningsgruppernas arbete, utveckling av hjälpmedel etc.

Den reguljära arbetsmarknaden

Ekonomins sätt att fungera gentemot de arbetshandikappade tenderar att bli alltmer orimlig sett ur den offentliga ekonomins synpunkt. En huvudinriktning på politiken måste därför vara att försöka påverka de ekonomiska förutsättningarna för myndigheternas och företagets kalkyler så att deras effektivitet och lönsamhetstänkande kommer att ta hänsyn till de övergripande samhällsekonomiska effekterna. Alternativet till arbete på den reguljära arbetsmarknaden för arbetshandikappade bli olika former av skyddat arbete och förtidspensionering ger ofta mycket höga kostnader. Dessa kostnader vilar naturligtvis ytterst på produktionen och tas ut i arbetsgivaravgifter. Effekten blir mindre effektivitet i den samlade produktionen, mindre samlad produktion, större kostnader för företagen, sämre lösningar för de arbetshandikappade och deras rätt till meningsfullt arbete och social gemenskap. Det är därför nödvändigt att de ekonomiska sambanden tydligt klarläggs. Fördelningen av kostnaderna kan ske på flera olika sätt, genom lagstiftning och/eller avgifter och bidrag till företagen. Enligt utredningens uppfattning måste de olika metoderna kombineras.

En effektiv tillämpning av främjandelagstiftningen är en förutsättning för att klara anställning av de arbetshandikappade. Olika vägar bör prövas för att åstadkomma detta. Det bör finnas någon form av anvisningar som anger riktlinjer för i vilken utsträckning tex olika typer av arbetsgivare bör anställa arbetshandikappade. Dessa riktlinjer bör vara utgångspunkt för

diskussion och förhandlingar mellan arbetsgivare och arbetsmarknadsverket. Riktlinjerna bör vara ett resultat av den planeringsverksamhet som utredningen föreslår. Anmärkningsvärda avvikelser från dessa riktlinjer och ovilja att ange godtagbara förklaringar till den anställningspolitik som man för skall kunna leda till att främjandelagens tvingande bestämmelser tillämpas. Försök bör snarast genomföras med att dels förstärka länsarbetsnämndernas utredningsresurser, dels koncentrera handläggningen av främjandelagens tvingande delar till vissa tjänstemän.

Bättre bidrag

Utredningen föreslår flera förbättringar av de nuvarande bidragsformerna till arbetsgivare som anställer personer med arbetshandikapp. Det högsta beloppet för bidrag till särskilda anordningar och speciella arbetstekniska hjälpmedel höjs till 50 000 kr. Bidraget till arbetsbiträde föreslås kunna utgå med högst 25 procent av den totala lönekostnaden. Bidraget för utbildning och praktikanställning för arbetshandikappade föreslås kunna utgå med 75 procent av totala lönekostnaden och när det gäller grava handikapp kunna jämkas till 100 procent av lönekostnaden. Utredningen föreslår också försöksverksamhet med bidrag till kollektivt förberedande ombyggnader av arbetsplatser med sikte på anställning av personer med specifika typer av arbetshandikapp.

Anpassningsgrupperna

Utredningens försöksverksamhet har understrukit att den viktigaste förutsättningen för att anpassningsgrupperna skall kunna fungera är att det finns rimliga personella resurser för verksamheten. Det gäller både arbetsförmedlingens möjligheter att delta och insatserna från arbetsgivar sidan och de fackliga organisationerna.

De största insatserna för att öka de arbetshandikappades sysselsättnings-

Ett tryggt stöd i en svår stund

Stockholms

ELDBEGÄNGELSEFÖRENING

Ombesörjer både eldbegängelse- och jordbegravningar. Utan enskilt vinstintresse.

Huvudkontor: Sveavägen 116 vid Odengatan

15 16 60

Söder: Ringvägen 127

40 58 59 eller 40 58 76

Folkungagatan 104 (vid Renstiernasgatan)

43 66 17

Kungsholmen: Hantverkarg. 28

Sollentuna: Sollentunav. 118 96 26 25

(AB Öhmans begr.byrå) 53 33 75

Hägersten: Blommensbergsv. 127

Östermalm: Valhallav. 143 63 40 61

vid Hägerstensv. 18 65 00

Handen: Vikingav. 19 777 22 10

Järfälla: Ombud fru G. Hahn 0758/108 00

Märsta: Ombud. Stationsg. 3 0760/191 00

Göteborg: Chalmersg. 21 031/20 21 30

Rådgivning och dödsfallsanmälan efter kontorstid 08/59 67 00

möjligheter måste göras inom den offentliga sektorn. Det är här sysselsättningsstillfällena ökar. Utredningen föreslår särskilda aktiveringsgrupper med partsrepresentation för anpassningsverksamheten under statliga, kommunala, landstingskommunala och privata sektorn.

Skyddat arbete

För att de som har någon form av skyddad anställning på sikt skall kunna överföras till reguljära anställningar är det viktigt att den skyddade verksamheten läggs i så nära anslutning till den ordinarie produktionen som möjligt. Utredningen föreslår att man provar möjligheterna att knyta en del skyddade verkstäder direkt till företagen. Utbyggnaden av särskilda verkstäder bör ske försiktigt. Inriktningen måste främst vara att få regional utjämning av platstillgången. Ökad tillgång på platser måste i första hand åstadkommas genom att förbättra utplaceringsverksamheten. För att detta skall kunna genomföras anser utredningen att arbetsförmedlingsinsatserna bör förstärkas. Vid de skyddade verkstäderna bör det finnas tillgång till en arbetsförmedlare per 100 anställda.

Arkivarbete och halvskyddat arbete ersätts med lönebidrag

Utredningen föreslår att halvskyddat

arbete och arkivarbete ersätts med anställning med lönebidrag. Den nuvarande bidragskonstruktionen som gäller för halvskyddat arbete hos enskild arbetsgivare, statliga affärsdrivande verk, kommuner och landsting kvarstår. I statliga myndigheter föreslås att lönebidrag utgår med 100 procent av den totala lönekostnaden och till allmännyttiga organisationer med 90 procent. Anställning med lönebidrag kommer följaktligen att kunna ske hos arbetsgivare och hela arbetsmarknaden men med olika bidragsformer. Det grundläggande syftet med anställning med lönebidrag är att öka de arbetshandikappades möjligheter att få anställning på den reguljära arbetsmarknaden. De som har anställning med lönebidrag skall omfattas av samma kollektivavtal som övriga anställda på arbetsplatsen och får därmed även samma anställningsförmåner som de övriga. Lönebidrag bör också kunna utgå med 90 procent första året och 50 procent de därpå följande tre åren för ungdom under 25 år. Det skall inte som hittills gälla enbart ungdomar med grava fysiska och förståndsmässiga handikapp utan också psykiskt eller socialmedicinskt handikappade under 25 år samt yngre förtidspensionerade i åldern 26—35 år.

De förbättrade bidragsmöjligheterna är ett sätt att försöka bereda sysselsättning åt personer som idag är hän-

visade till andra försörjningsalternativ, tex förtidspensionering. Därför innebär också en utbyggnad av dessa anställningsmöjligheter väsentliga besparingar för den offentliga ekonomin. Utredningen föreslår en utbyggnad av anställningar med lönebidrag med 25 procent per år under en femårsperiod, vilket skulle innebära en ökning från fn cirka 25 000 till cirka 75 000 platser.

Finansiering

De finansiella och ekonomiska sambanden måste markeras. Det framtida finansieringssystemet för arbetsvårdsverksamheten bör ha som en utgångspunkt att man skall kunna göra rationella val mellan olika handlingsalternativ. Systemet bör samtidigt ha ett pedagogiskt syfte. De olika sambanden mellan ökade kostnader för föreliggande åtgärder och minskade kostnader i andra led bör markeras som utgångspunkt för den politiska debatten. Utredningen föreslår att de samlade arbetsvårdsinsatserna inklusive verkstäderna för skyddat arbete får en gemensam finansieringskälla i en arbetsgivareavgift för arbetsvärden. Utredningens förslag leder emellertid inte till att arbetsgivareavgifterna totalt sett behöver ökas, tvärtom

Forts s 22

Kampanjrapport: "Arbete åt alla"

Det är viktigt att vi backar upp sysselsättningsutredningens betänkande "Arbete åt handikappade" som nyligen kommit ut och som refereras i detta nummer.

April månad blir en utåtriktad kampanjmånad med konferenser, debattkvällar, demonstrationer, flygbladsutdelningar, uppsättning av affischer etc.

Under våren är det självklart att såväl HCK-rörelsen som DHR tar upp arbetsmarknadsfrågorna på sina förbundsarrangemang och i förbundstidningarna. Den 22—23 april anordnas i Stockholm två gemensamma program av största betydelse.

Ungdomsforum äger rum dessa dagar. I detta deltar ca 150 valda ombud för ungdomsverksamheten i HCK-rörelsen och DHR. På forum kommer att diskuteras unga handikappades situation på arbetsmarknaden och formerna för fortsatt samverkan i ungdomsarbetet.

Lördagen den 22 april kl 13.00 ordnas en stor demonstration i Stockholms city och med ett efterföljande möte.

Inför demonstrationen i Stockholm utformas ett uttalande i god tid. Meningen är att detta med begäran om instämmande distribueras så brett som möjligt med hjälp av distrikts- och andra organisationer. De som vill får instämma i uttalandet. Vid mötet i Stockholm redovisas den uppslutning uttalandet fått. Använd alla tillfällen under vinter — vår att vid olika arrangemang — kurser, konferenser, medlemsmöten, samkväm — för att via uttalande skapa bredast möjliga opinion i våra intressen.

Press- och etermedia är viktiga kanaler som inte får försummas. Håll press, lokalradio och regional-TV underrättade om allt nytt. Skicka insändare, försök påverka programutbud och innehåll!

Ett par affischer planeras. Dessa upptar våra viktigaste krav. Vidare

planeras en mötesaffisch. En fyllig folder ska ge fakta om läget och våra förslag till lösningar. Tillräckligt upplysande för att kunna användas som underlag för tal och anföranden. Ett flygblad för massspridning utges också. Därutöver ska givetvis vanligt förbundsmaterial användas.

Men aktiviteterna får inte göras beroende av det centrala materialet. Gör gärna lokalt material! Aktiviteterna under kampanjen kan — och skall — planeras oberoende av centralt material. Det centrala materialet skall utgöra hjälpmedel till de lokala aktiviteterna.

Låt oss hjälpas åt att göra hela kampanjen till den mäktigaste insatsen för att hävda handikappades rätt till arbete. Till verket! Var och en av oss förmår nå begränsade resultat. Tillsammans — HCK:s 21 förbund och DHR — blir vi en kraft, som när den drar åt rätt håll, bildar en så mäktig kör att alla måste lyssna.

Vi återkommer med rapporter. ■

STATUS BILDKRYS

VA HÅLLER DU PÅ MED FÖR ÖVNINGAR?

<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> </div> <div style="text-align: center;"> <p>VA HÅLLER DU PÅ MED FÖR ÖVNINGAR?</p> </div> </div>										HÄSTHÅR	SKODDON	KANVINETGE	BAKGRUNDER	IHÄRDIGA	<div style="font-size: 2em; font-weight: bold; letter-spacing: 0.5em;"> GGGGG GGGGG GGGGG GGGGG </div>						
										KLASSISK		ENVISSMAS								SMILA	EUROPAVÄG
										STARTA											
ENG. TOPPLAG					IÅKTAR	BÖRJAR MOBLISERING MED	OGIFT	DRÖNARE	MAN												
YNGEL	HÖGSTA ENHET	VÅRD	BIT AV VIKT	BILJÄRJÄSTÄNG	YTA					DRÖNARE	MAN										
FOLK					SNOK			OKOKT	TROLLKONST	TOFFLOR I SKÅNE											
							OTYMLIGT	KVÄLL		IDROTTLIG FÖRENING	BLIR FRANKERAT	GRIPAS I ROVA									
EFTER MATEN			GRUS					TIDIGARE	F.D. KVÄLLSBLAD	GÖR PIMPEL HÅL											
ÖBERG			SPODAM						AVSKED												
		SKO-PÅVATTEN	UTAN BÖJNING	FÖREVALE						AVSKED											
STENBIT	SER ENORMEN PÅ ED UT				LURADE					SKÄNKA KORT FÖR BRADER	KAN SKALLA	UTAN DET MESTA									
			BANK		LURADE KAN SKEDEN GÅ					ÖVERTALA											
										ISKALA TRÄD											
VISAR SLOFOCKEN									AXELTRÄ												

nr 2

Lösningarna måste vara Status redaktion, Box 3196, 103 63 Stockholm, tillhanda senast den 10 mars och tävlingsbrevens skall vara märkta "Bildkruss nr 2".

Tre priser utdelas som vanligt, nämligen ett på 50, ett på 25 och ett på 15 kronor.

Pristagarnas namn meddelas i Status aprilnummer.

Namn _____

Adress _____

Postadress _____

Julfest

Föreningen Hjärt- och lungsjuka har hållit julfest i Köpinggården. Föreningens ordförande Gerhard Ohlsson kunde hälsa ett 80-tal välkomna, inbjudan hade även utgått till övriga handikappföreningar på Öland.

Efter kaffe, smörgås och tårta följde ett uppskattat trolleriprogram av illusionisten El Zamick, därefter kom turerna till gitarensemblen "Tonerna".

Dansen kring granen till toner från musikanterna Johansson och Nicklasson övergick efter en stund till dansmusik.

De båda ordförandena för DHR och RUB tackade för inbjudan och för en trevlig eftermiddag samt hoppades att flera gemensamma träffar skulle kunna ordnas. CO:s båda representanter ordförande Nils Knutsson Oskarshamn och studieorganisatör Arne Johnsson, Västervik, vilken överlämnade en av honom själv tillverkad ordförandeklubba tackade samt önskade lycka till med arbetet inom föreningen.

Möte i Värnamo

Föreningen för Hjärt- och lungsjuka i Värnamo har haft sammanträde i Folkets hus Pelarsal, dit ett 50-tal personer mötte upp. Ordföranden Åke Larsson öppnade mötet och välkomsthälsade.

Man hade att utse två nya personer i valberedningen och dessa blev Gul-lan Lidström och Eva Strand.

Åke Larsson passade på att påminna om att styrelsen har för avsikt att arrangera studiecirklar för medlemmarna framöver, men man har än så länge inte bestämt sig för vilka ämnen som skall erbjudas.

Folkpensionärer får kompensation

För att ge folkpensionärerna kompensation för prisökningarna sker en folkpensionshöjning från februari månad. Genom en indexhöjning ökar folkpensionens grundbelopp för år räknat med 380 kr för ensam ålderspensionär och förtidspensionär samt med 620 kr för pensionärspär. För pensionär med fullt pensionstillskott ökar folkpensionen för år räknat med ytterligare 116 kr för ensam ålderspensionär och med 232 kr för makar gemensamt och för förtidspensionär.

Beroende på storleken av de utgående pensionstillskotten ökar de höjda pensionerna den månatliga pensionsutbetalningen med mellan 32 och 41 kr för ensam ålderspensionär, mel-

lan 52 och 71 kr för makar gemensamt och mellan 32 och 51 kr för förtidspensionär. Maximal folkpension (inklusive fullt pensionstillskott) är efter höjningen 1261 per månad för ensam ålderspensionär, 2166 kr per månad för makar gemensamt och 1556 kr per månad för förtidspensionär.

För pensionärer som har ATP eller delpension blir det samtidigt en höjning av pensionen genom att basbeloppet stiger. Basbeloppet uppgår efter höjningen till 12 200 kr. Den senaste indexhöjningen av pensionerna ägde rum i september 1977.

*

Kostnaden för folkpensionshöjningen beräknas till ca 760 milj kr.

Hjärt- och lungsjukas julfest i Vetlanda

Hjärt- och lungsjukas förening i Vetlanda-Sävsjö hade en välbesökt julfest på Östanå Vårdshus. Ordföranden Kerstin Sjöström hälsade alla välkomna och framförde en hälsning från medlemmar, som låg inne på lungkliniken och förbundets konvalescenthem Björkefors. Hon underrättade också deltagarna om att det glädjande nog fanns en sökande till överläkartjänsten på lungkliniken, dr Forestier, Sävsjö.

För underhållningen svarade Krantz duo, bestående av Gösta Krantz och Ragnar Martinsson. Gösta Krantz lekte med barnen och man hade även tävlingar för dessa med priser bestående av russin och annat godis. Även föreningens något decimerade sångkör underhöll under Ragnar Martinssons ledning.

Festen avslutades med att barnen fick var sin gottpås.

Nils Carlshamre ordförande i Handikappinstitutet

I handikappinstitutets styrelse har regeringen utsett följande ledamöter och suppleanter för åren 1978-1980.

Ledamöter

Riksdagsman Nils Carlshamre (ordförande)
Departementsrådet Åke Fors
Socialdepartementet
Kanslichef Rolf Utberg
Handikappförbundens centralkommitté
Kanslichef Nils Wallin
De handikappades riksförbund

Suppleanter

Riksdagsman Maj Pehrsson
Departementssekreterare
Bernt Hedin
Socialdepartementet
Fotograf Helena Frykstrand
Konsulent Gunnar Johansson
De handikappades riksförbund

”Kul efter jul” i Falun

Julhelgens efterdyningar hos hjärt- och lungsjuka i Falun avrundades i HCK-lokalen med en tillställning döpt till ”Kul efter jul”. Det blev också en kul händelse med närmare 40-talet medlemmar som samlades för att njuta av julgröt och en skinkmacka.

Spelmannen Holger med dragspelet satte genast fart på livsandarna. Introduktionen blev en för dagen författad visa av Gertrud Sundkvist som sjöngs unisont och i två hälfter — män och kvinnor varannan repris. Det gällde att försöka överrösta varandra där texten passade in på respektive sångares kön. Inslaget uppskattades och belönades med applåder.

Spelmannen Holger drog igång och sjöng några gamla och smäktande sånger till eget dragspelackompanjement. Det var gamla skillingtryck som är på väg att glömmas bort, vilket han också påannonserade.

När fikastunden var överstökad kom tomten klampande. Bakom tomtemasken dolde sig Inge Östlund från Enviken. Han var generös med gåvorna och Herbert Morell assisterade för att tomten skulle kunna komma fram. Det var ganska trångt men trivsamt. Många trevliga överraskningar gjorde att glädjeytringarna kom spontant från mottagarna. Det var verkligen kul efter jul.

Sjukdomsklassifikationen översatt till svenska

Professor Lars Erik Böttiger har i samråd med socialdepartementet gjort en översättning till svenska av den officiella sjukdomsklassifikationen. Svenska läkaresällskapet har nu åtagit sig att genom sina specialistsektioner få förslaget granskat och kommenterat. När läkaresällskapet fått sektionernas synpunkter i mars, kommer dessa att sammanställas och därefter överlämnas till socialdepartementet.

— Målet har inte varit att nyskapa mer eller mindre svenska ord utan i första hand att använda välkända svenska sjukdomsnamn och i andra hand att försvenska latin-grekiska ord så att de med en enkel stavning kan införlivas i det svenska språket och

Sjukjournaler får gallras efter 20 år

Regeringen har bemyndigat Riksarkivet att utfärda allmänna råd om gallring i medicinska arkiv hos sjukvårdshuvudmännen.

Enligt de allmänna råden bör sjukjournaler utgallras tidigast 20 år efter det att de sista anteckningarna gjorts i dem. Gallringsfristen bör dock kunna utsträckas för journaler som av medicinska skäl bedöms vara behövliga längre tid. Röntgenfilm bör utgallras tidigast tio år efter senaste granskning.

Från den 20-åriga gallringsfristen undantas sjukhus i Malmö och Göteborgs kommuner samt Uppsala och Västerbottens läns landsting samt Karolinska sjukhuset, Serafimerlasarettet och vissa kliniker vid Lunds lasarett. Orsaken till att dessa sjukhus undantas är att journalerna kan bedömas vara av intresse för den medicinska forskningen.

— Det är värdefullt att det kommer regler om gallring av sjukjournaler m. m. För sjukvårdshuvudmännen har arkivering av sådana journaler fått allt större omfattning och därmed också blivit alltmer betungande. Genom de undantag som har gjorts, garanteras en rimlig tillgång till nödvändigt primärmaterial för den medicinska forskningen, framhåller statsrådet Ingegerd Troedsson i en kommentar.

småningom göras förståeliga för allmänheten. Ibland kan det dock vara riktigare att bibehålla ett latinskt ord, eftersom ett svenskt kan vara värde-laddat, säger professor Lars Erik Böttiger.

— För att öka förståelsen mellan sjukvårdens företrädare och patienterna och allmänheten — liksom för att öka förståelsen mellan olika personalgrupper inom sjukvården — är det en fördel att använda svenska sjukdomsnamn och beteckningar på journaler, dödsattester och andra in-tyg, säger statsrådet Ingegerd Troedsson. Jag är därför mycket tacksam över det stora arbete som professor Böttiger och svenska läkaresällskapet gör för att förenkla det medicinska språket.

Tänk dig för innan smällen

Tänk dig för innan du bränner av en smällare i kväll. Din smällare kan orsaka mycket lidande hos andra människor, i värsta fall en livshotande hjärtinfarkt.

— En nyårsfest kan bli en strålande framgång även utan fyrverkerier och smällare. Tänk på att det i Sverige finns en kvarts miljon människor som lider av allvarliga hjärtsjukdomar, manar RHL, Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka.

*

Den här upmaningen från oss publicerades i tidningar över hela landet, i radio och TV. Rapporter efter årsskiftet vittnar om att den gjort nytta.

Kännbart avdrag

Socialdemokraterna i socialförsäkringsutskottet begär utredning av reglerna om det sk sjukpenningsavdraget vid sjukhusvård.

På den borgerliga regeringens förslag genomfördes från den 1 januari 1978 en höjning av det avdrag som görs på sjukpenningen vid sjukhusvård från 20 till 30 kr per dag. Socialdemokraterna i socialförsäkringsutskottet uttalade då sin oro för att detta i förlängningen skulle kunna leda bort från den grundläggande principen om en i stort sett fri sjukhusvård.

I motionen framhåller man att det kraftigt höjda sjukpenningavdraget medför kännbara effekter särskilt för låginkomsttagare. Syftet med den översyn motionärerna vill ha är att tillförsäkra även dessa en godtagbar ersättning för inkomstbortfallet vid sjukhusvistelse. I motionen pekas därvid bl a på möjligheten att justera den regel som innebär att avdraget får uppgå till högst en tredjedel av sjukpenningens belopp.

Nytt handikappcentrum öppnat i Västervik

I februari öppnar Västerviks nya handikappcenter. Vi har besökt lokalerna där medlemmarna jobbar för fullt med att iordningställa det, skriver Västerviks-Demokraten. Fem föreningar har gått samman om lokalen och de har fått 30.000 i bidrag från olika organisationer. Västerviks kommun ställde upp med 5.000 kr.

— Det var som att komma in i himmelriket när jag första gången gick in i lokalen, säger Arne Jonsson, ordförande i Hjärt- och Lungsjukas lokalavdelning.

Han säger det med anledning av att

lokalen förut tjänade som högkvarter för Jehovas vittnen. Nu har den blivit ett fullt modernt handikappcenter.

Hjärt- och Lungsjuka hade förut en väldigt trång lokal och deras ordförande fick nys om att en lokal skulle bli ledig vid Hallströmsgatan. Han tog kontakt med kommunen och blev ganska positivt bemött. Man kom fram till att lokalen skulle rustas upp men kostnaden på 30.000 kunde inte Hjärt- och Lungsjuka (RHL) klara själva. De tog därför kontakt med fyra andra föreningar, bl.a. Föreningen för utvecklingsstörda barn (FUB) och Rörelsehindrad Barn och Ungdom (RBU).

Arne Jonsson som är en driftig karl

undersökte möjligheterna till bidrag från olika fonder. Från allmänna arvsfonden fick man 10.000, Svenska Nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar anslag 5 000, RHL (Riksförbundet) anslag 5 000, det gjorde också Stiftelsen kronprinsessan Margaretas minnesfond och Västerviks kommun. Där stod föreningen med 30 000 och snart var arbetet i full gång med reparationer. Arbetet satte igång i februari i år, helt med frivillig arbetskraft med Arne Jonsson i ledningen. Och nu i februari-mars ska det nya Handikappcentret stå klart. Ett toppmodernt center som dessa fem föreningar efterlyst länge och nu har det äntligen kommit till.

Furs patientförening

Furs Patienter har haft sin traditionella julfest. Denna fest tillhör en av våra traditioner här på Fur. En tradition som vi gärna vill bevara. Festen hölls i samlingsalen. Den var smakfullt juldekorerad. Både patienter och personal mötte upp till festen. Särskilt glädjande var att så många rullstolsbundna från Nya Sjukhemmet fick en möjlighet att vara med. Patientföreningens sekreterare Seth Jonsson hälsade festdeltagarna och de inbjudna gästerna varmt välkomna. Sedan åts det av julbordets alla läckerheter som var mycket smakfullt tillagade av kökspersonalen. Vi vill gärna ge dem en eloge för all den goda julmaten.

För musiken svarade Kent Svenssons orkester Karlskrona. De spelade välljudande och sjöng många vackra julvisor.

Så småningom kom en teatergrupp till oss. Det var Strångamåla amatörskådespelare som ställde upp. Pjäsen de framförde hette "Marknadsafton" av Vilhelm Moberg. De var mycket duktiga och lockade fram många glada skratt. Åskådarna applåderade flitigt de tyckte om både framförandet och pjäsen.

*

Julfest är ett välkommet, välbehövligt avbrott i den gråa trista vardagen. Vi i patientföreningen är mycket glada att sjukhusledningen här på Fur ger oss möjlighet att ha denna fest. Vi vill förmedla ett varmt tack till alla som medverkade och gjorde julfesten jättetrevlig.

Medverkan av patienter uppskattad giv i Örebro

Hjärt- och lungsjukas förening i Örebro anordnade för några veckor sedan en kurs för information i medicinska frågor. Fem läkare, två sjukgymnaster och en dietist informerade 20 patienter. Först samlades deltagande patienter en kväll för att i grupparbetets form förbereda sitt frågande, därefter umgicks informatörerna och patienterna på ett 2-dagars internat och slutligen träffades de flesta till en uppföljningsdiskussion.

Jag vågar påstå att kursen var givande för båda parter, skriver bl.a. Lars Östman i Örebro-Kuriren. För många en mycket betydelsefull händelse. Och uppenbarligen gick det att mötas och resonera på ett plan som var berikande för alla deltagarna. Även specialisterna (här var det fråga om påtagligt intresserade och kunniga läkare m.fl.) på patientinformation fick del av en erfarenhetsvärld som trots allt inte var så tydlig förut.

Det skulle glädja mig mycket om någon vill stiga fram och berätta att man förbereder eller praktiserar patientmedverkan i Örebros forskningsförsök.

Sammanfattningsvis är det alltså följande som jag försökt säga:

- Lämna offentlig översiktlig information om forskningsprogrammen, gärna genom begripliga artiklar i pressen.
- Diskutera forskningens inriktning

och program med bl.a. patient- och handikapporganisationerna.

● Låt patienterna utse representanter i referensgrupper som följer olika forskningsprogram.

De här framförda önskemålen gäller givetvis i hög grad det forsknings- och utvecklingsarbete som kommer att bedrivas i Örebro. I all synnerhet gäller det utvecklingsprojekt om hur vård skall bedrivas. Här finns säkert erfarenheter och kunskap att vinna på olika nivåer.

Information ges i studiecirklar

Vid ABF-konferensen i Medlefors för en tid sedan hade man bl.a. att behandla en motion från Föreningen hjärt- och lungsjuka i Västerbotten. I motionen framhölls att de hjärt- och lungsjukas problem bör tas upp till information i olika studiecirklar.

Konferensen behandlade motionen och beslöt tillsätta en arbetsgrupp med representanter från länets handikapporganisationer. Gruppen får i uppdrag att komma med förslag till utbildning av informatörer. I gruppen invaldes Sören Olovsson, Umeå, Valter Viklund, Skelleftehamn, Ove Lundgren, Umeå och Majvor Holmgren, Umeå.

Succé i Trelleborg

Lokalföreningens för Hjärt- och Lungsjuka i Trelleborg med omnejd informationsmöte i Höllviksnäs "Med Hjärtat för Hjärtat" blev en strålande succé. Låsmedsmästare Henri Isgren, ordf. i lokalföreningen i Trelleborg, hälsade alla hjärtligt välkomna till FBUs kursgård i Höllviksnäs, och vände sig särskilt till de medverkande nämligen: överläkare dr Carl Brechter, Åke Magnusson från RHL, Austin Reed, Casons Jaeger med mannekäng-er, trion L-E-K, som skulle spela och sjunga Skånevisor och dessutom Stig-Arnes orkester från Trelleborg.

Åke Magnusson tog till orda och talade om vad RHL gjort och gjorde och påminde om Radiohjälpen som startar den 15 februari till den 31 mars 1978 för Hjärt- och Lungsjuka.

Överläkare Carl Brechter tog vid och talade om för högt blodtryck samt visade diabilder. Han avtackades med kraftiga applåder.

Ordföranden Henri Isgren tackade samtliga medverkande samt överlämnade blommor till alla medverkande, skriver Gehå.

Lungdocent hotade med att säga upp sig

Docent Astrid Brundin, Jönköping, har varit inbjuden till Withalaskolan i Vetlanda, närmare bestämt till ett möte som utlysts av Hjärt- och lungsjukas lokalförening på orten.

Docenten i fråga är i våra trakter bekant för den från patienthåll så hårt kritiserade omorganiseringen på Lungkliniken i Eksjö.

Astrid Brundin kom för att tala om astma och allergier i största allmänhet och den förhållandevis stora publiken kom för att ställa frågor om framtiden och förhållandena på krisdrabbade "lungan" i Eksjö.

Det var med andra ord upplagt för ett missförstånd i den högre skolan, och det slutade också med rena katastrofen.

Richard Sterner död

Orden blir fattiga vid ett sådant här tillfälle. Handikapprörelsens portalgestalt, Richard Sterner, har lämnat oss. Verksam in i det sista. Timmarna innan slutet var han i verksamhet på FUB:s kansli. När arbetspasset var till ända lämnade han oss för alltid. In i det sista fylld av idéer och uppslag om hur kampen för handikappades rättigheter skulle föras vidare.

Innan han som förälder till en utvecklingsstörd son kom till handikapprörelsen, hade han en sällsynt bred verksamhet bakom sig. Forskare tillsammans med Gunnar Myrdal. Utredare och folkrörelseman inom LO och SAP. Medverkade i utformningen av arbetarrörelsens efterkrigsprogram.

Statssekreterare i handelsdepartementet och generaldirektör i försäkringsinspektionen. Ordförande i statliga utredningar, främst på områden som lade grunden till vår moderna sjuk- och hälsovård.

Så kom han till handikapprörelsen, i första hand med starkt engagemang för de utvecklingsstörda. Mångårig ordförande i FUB, Riksförbundet för utvecklingsstörda barn, ungdomar och vuxna. Men klarare än någon annan insåg han att de olika handikapporganisationerna måste samverka.

När frågorna började komma från publiken blev docent Brundin så irriterad att hon hotade avtåga, och när en tillrest landstingspolitiker fortsatte utfrågningen vid en efterföljande kafestund sa sig docenten allvarligt överväga att åka hem till Jönköping och säga upp sig.

Det började annars så bra. De hjärt-

Som ordförande i Handikappförbundens Centralkommitté, HCK, under mer än tio år, och ända tills nu som AU-ledamot i HCK-styrelsen, var han den som främst bidrog till att utveckla och stärka den samlade handikapprörelsen. Hans bidrag på detta område är så väldigt och betydelsefullt att det inte låter sig mätas.

Alltid framåtblickande. Medverkade vid utformningen av utvecklingsstördas mänskliga rättigheter som antogs av FN:s generalförsamling 1971. Var författare till väsentliga delar av det banbrytande HCK-programmet "Ett samhälle för alla" 1972. Och ständigt daglig kamp för våra frågor. Hans artiklar och anföranden bars upp av en stark sanningslidelse och rättfärdighetspatos. Inspirerande! Han smittade oss alla med sin entusiasm, vitalitet och framtidstro. En generösare människa fanns inte.

Richard har lämnat oss men hans arbete kommer att bära riklig frukt många år framåt. I dagarna slutförde han en stor artikel till Handikappsamverkan, om hur HCK-rörelsen skall arbeta för att tillförsäkra handikappade grundläggande mänskliga rättigheter i ett samhälle med hårdnande konkurrens.

I några personliga rader till mig angav han att detta var hans testamente. Kände han — den starkaste av oss alla — att slutet nalkades? Hans testamente till oss i handikapprörelsen kommer att leva och vara vägledande:

Handikappade är vanliga människor med vanliga behov. Vi begär inga särskilda förmåner, men vi kräver rätt till del i samhällets gemenskap på lika villkor med andra. Därför måste samhället utformas med tanke på människors verkliga förutsättningar och behov. Ett samhälle för alla kräver en slagkraftig och kampberedd handikapprörelse.

Det testamentet för vi nu vidare!

Rolf Utberg
kanslichef, HCK

och lungsjukas sångkör sjöng, ordföranden Kerstin Sjöström inledde och docent Brundin höll ett alldeles utmärkt föredrag om astman, hur den fungerar och vad man kan göra åt den. Fast hon sa förstas inte ett ord om organisationen vid Lungkliniken, och det var ju det publiken hade kommit för att höra.

Hjärt- och lungsjuka i Höganäs jubilerade

Hjärt- och lungsjukas förening i Höganäs har haft ett festligt 35-årsjubileum med stort deltagande och inbjudna gäster. En veteran inom handikapprörelsen, Majken Larsson, Höganäs, fick motta riksförbundets guldnål för mångåriga insatser.

Hon har tillhört Hjärt- och lungsjukas förening nästan sedan starten för 35 år sedan och under 11 år har hon varit kassör. Nu representerar hon sin för-

ARBETE ÅT ALLA *Forts fr s 16*

skall de kunna reduceras genom minskade kostnader framförallt i socialförsäkringssystemet. Utredningen föreslår inte någon formell samordning av arbetsgivareavgiften för hela arbetsvården med avgifterna för långtidssjukskrivning och förtidspensionering. Istället föreslås att riksförsäkringsverket får till uppgift att i samband med budgetarbetet redovisa kostnadsutvecklingen för långtidssjukskrivning och förtidspensionering separat och att också göra prognoser för utvecklingen av hela kostnaden. Detta gör det möjligt för riksdag och regering att bedöma behovet av resurser för den förebyggande verksamheten mot bakgrund av den totala resurstillgången.

Reservationer har lämnats av ledamöterna Karl-Olof Faxén, SAF, samt Sten Svensson (m) och Margaretha af Ugglas (m).

Särskilda yttranden har lämnats av ledamöterna Rune Carlsson och Sune Eriksson, Arne Fransson, Börje Hörnlund, Eva Winter och Jan-Erik Nyberg samt Gösta Rehn med instämmande av Bertil Rehnberg. ■

ening i de handikappades samorganisation (HCK) och är mycket verksam inom handikapprörelsen. Guldnålen överlämnades till henne av riksförbundets representant, före höganäsbon Ake Magnusson, Malmö.

Ett åttiotal personer, medlemmar och gäster, deltog i jubiléet som firades med jubileumsmåltid och festligheter i Folkparken. Ordföranden Agne Rosenberg höll ett spirituellt välkomsttal. Bland gästerna märktes företrädare för centralorganisationen, riksförbundet och från grannföreningarna.

Majken Larsson tackade på vers för den ovanliga utmärkelse hon fått mota och i samband därmed harangerade hon också de som arbetar inom föreningens styrelse. Föreningen har omkring ett hundratal medlemmar.

Som gåva till den jubilerande föreningen överlämnades från centralorganisationen och föreningarna i länet en skrivmaskin.

Kurs i Skövde för hjärtpatienter

Överläkaren vid Kärnshuset i Skövde Lars Rydén ska på uppdrag av Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka arrangera en anpassningskurs för patienter som haft hjärtinfarkt. Kursen som ska arrangeras som en några dagar lång internatkurs förläggs sannolikt till Lundsbrunn.

Förbundet har erhållit anslag från Radion hjälpen till den planerade kursen som kommer att få 10-15 deltagare.

*

Vid kursen ska förutom läkare även sjukgymnast, kurator och dietist samt eventuellt en sjuksköterska medverka.

Personalen kommer att rekryteras bland de anställda vid hjärtavdelningen vid Kärnshuset.

Enligt doktor Rydén är detta en klar fördel eftersom de flesta patienter som deltar i kursen då kommer att känna personalen.

Gemensam julfest för DHR och RHL

En lördag i december var det verkligen fart och fest i Enöglaskolans matsal. Då hade nämligen DHR och RHL julfest där.

Det var femte gången som de båda organisationerna hade julfest tillsammans, och tredje gången som festen hölls i Enöglaskolan. Det hela inleddes med ett uppskattat Luciatåg som lånats från fritidsgården i Romberga.

Därefter blev det kaffedrickning, och under tiden underhöll Lindkvists trio ifrån Enköping.

Det anordnades också lotteri, och efter dragningen blev det allsång.

DHR bildades 1956 och har ca 200 medlemmar i Enköping medan RHL bildades 1955 och har ca 70 medlemmar här.

DHR har under hösten haft studieverksamhet med bland annat engelska på programmet. Man har också arbetat med DHR:s handlingsprogram för framtiden.

Det anslag som Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka fått för ändamålet täcker dock inte utgifterna för personalens löner under kursdagarna.

För att kursen ska kunna komma till stånd har Lars Rydén därför nu vänt sig till landstingets personalnämnd med en begäran att personalen ska få behålla ordinarie löner under den tid som kursen pågår.

Affischer, motiv Elvis Presley ..... kr 25:— st.
Sammetsaffischer i färg ..... kr 20:— 35:— st.
Stor katalog, delvis i färg ..... kr 12:—
Katalog, LP-skivor ..... kr 8:—
Katalog, Fjärran Östern ..... kr 15:—

Katalogerna är illustrerade med bilder.

Kan betalas med frimärken eller till postgiro 94 10 50 - 7

JANS IMPORT

Stallgatan 1 a, 1 tr.,
194 00 Upplands-Väsby
Tel. 0760/854 20

Rökfria

resor

minns man

bäst

- Här återkommer konstnären Elsie-Britt Stenquist, signaturen Stenq, med ett vintermotiv från Vallvik i Hälsingland. Det är en utsikt från barndoms-hemmet.

INFORMATION UPPLYSNING

Tidningen STATUS är opinionsbildande och ger aktuell information om

- ♥ Socialmedicin
- ♥ Miljöfrågor
- ♥ Handikapp

ID-brickan kan vara till hjälp om något skulle hända

Några exempel på informationsmaterial.

RIKSFÖRBUNDET FÖR HJÄRT- OCH LUNGSJUKA

